

12.A

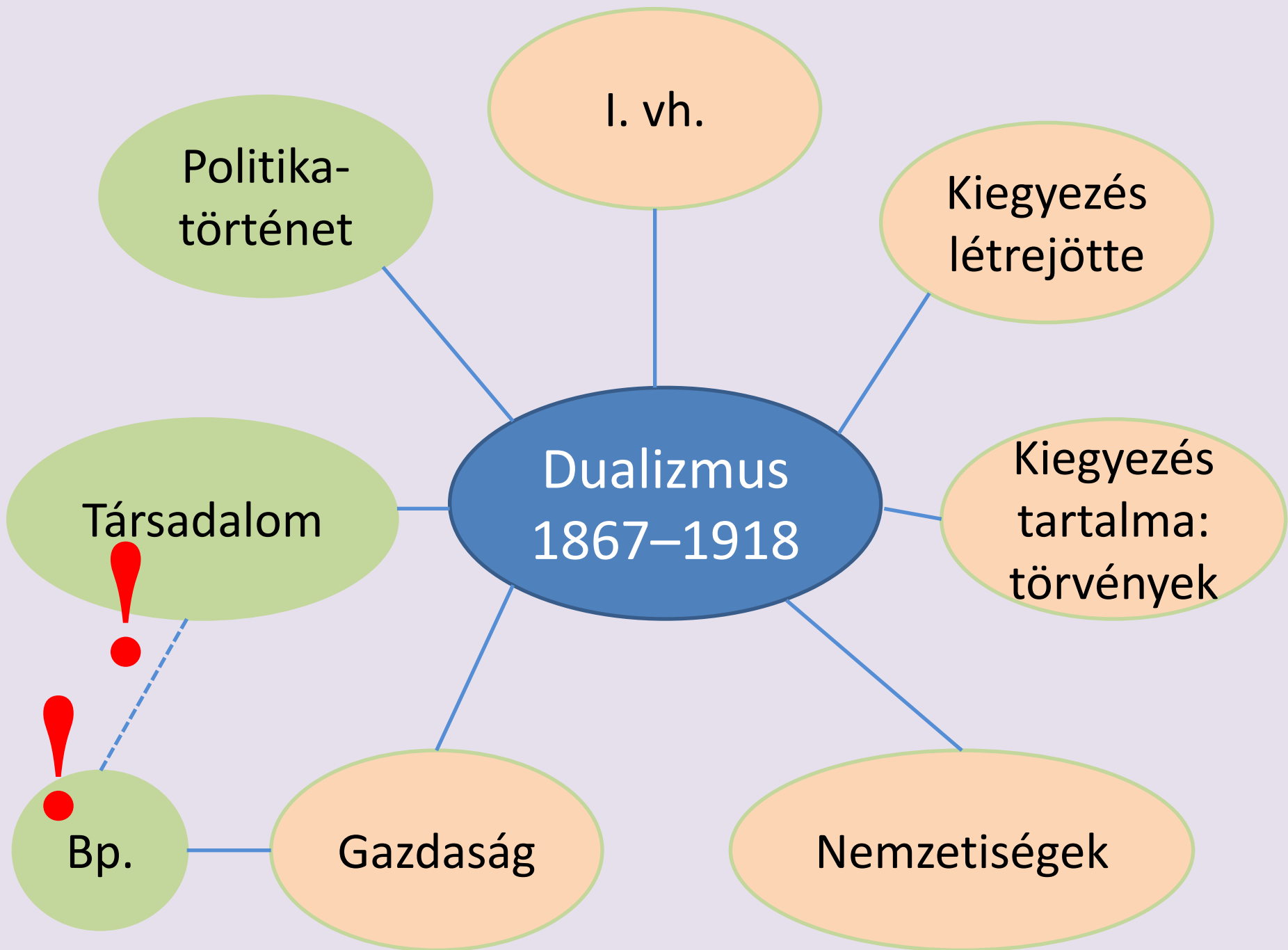
2024. szept. 19.

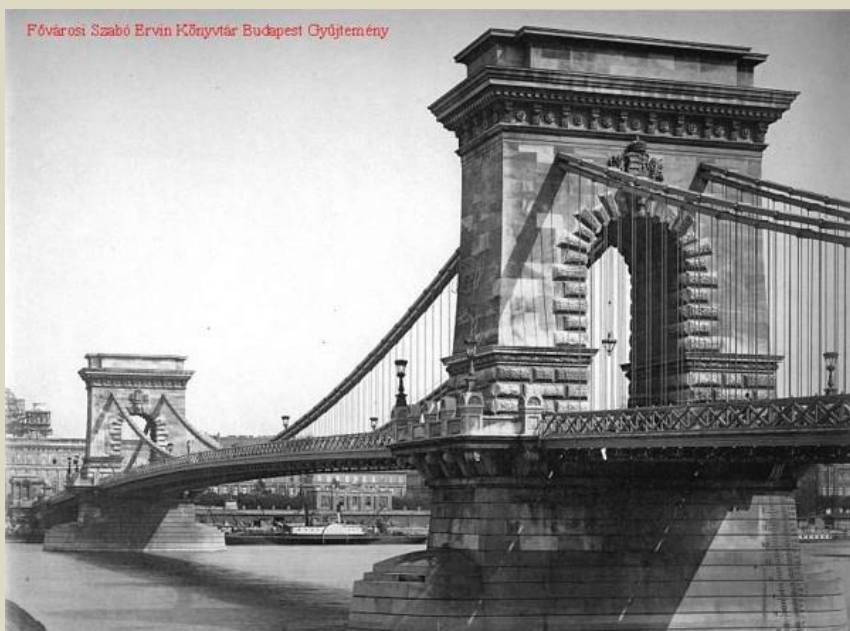
TK 11. 49–59.

1896

Városfejlődés a dualizmus korában. Társadalom

1849

Margithid. — Margarethen Brücke.

Budapest.

416 sz. Divald Károly, Budapest.

1876

Budapest. Ferenc József-híd — Franz-Josefs-Brücke
Pont François Joseph — Francis Joseph-Bridge

1896 (Ferenc József)

1903

1937 (Horthy Miklós)

?

1950 (Sztálin)

1995 (Lágymányosi)

+ Kossuth híd (1946–1960)

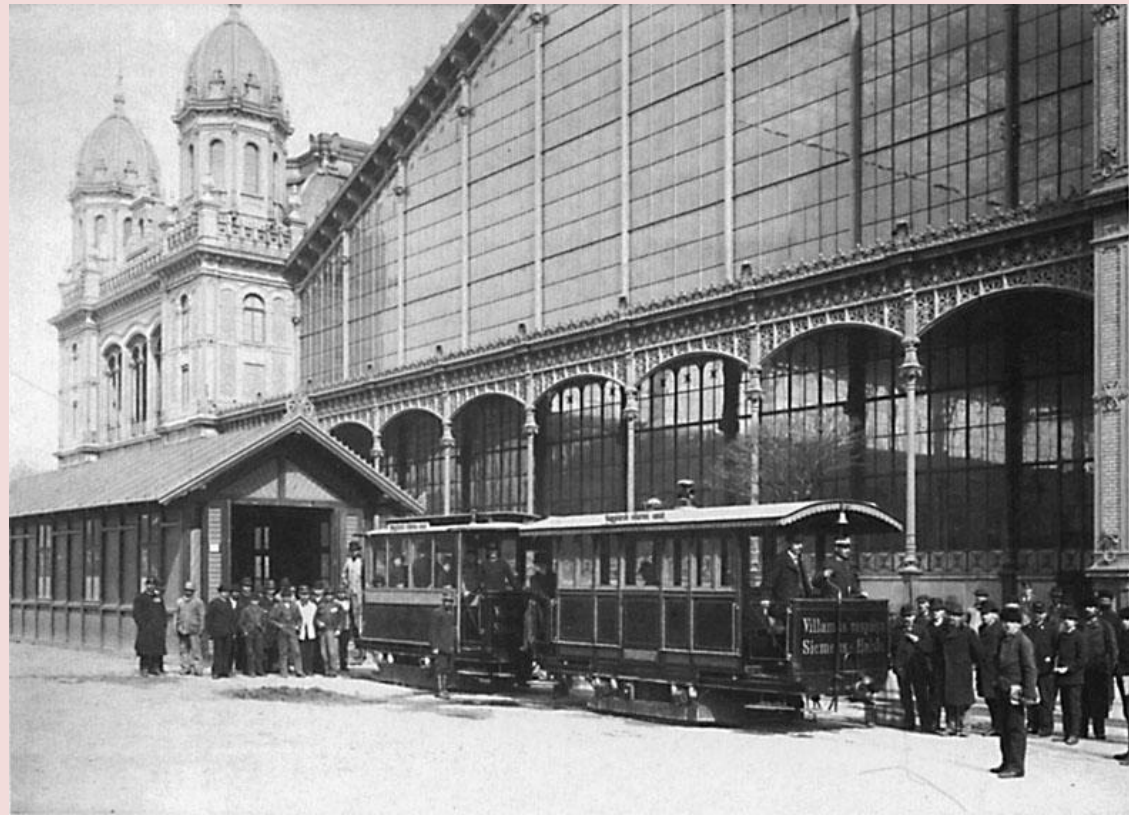
Megyeri híd (2008)

(Déli) összekötő vasúti híd (1877)

Újpesti vasúti híd (1896)

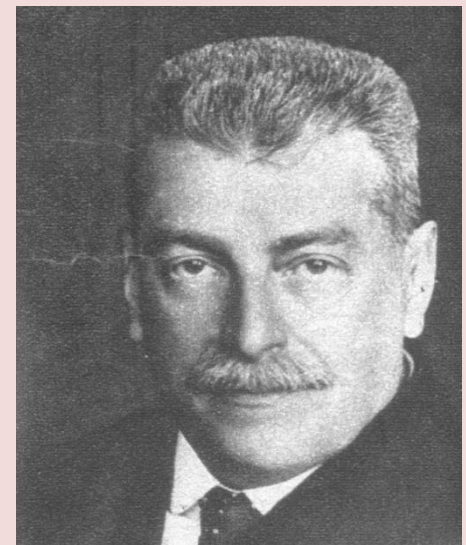
– 1887: villamos – ?
első: Nyugati-
Király utca

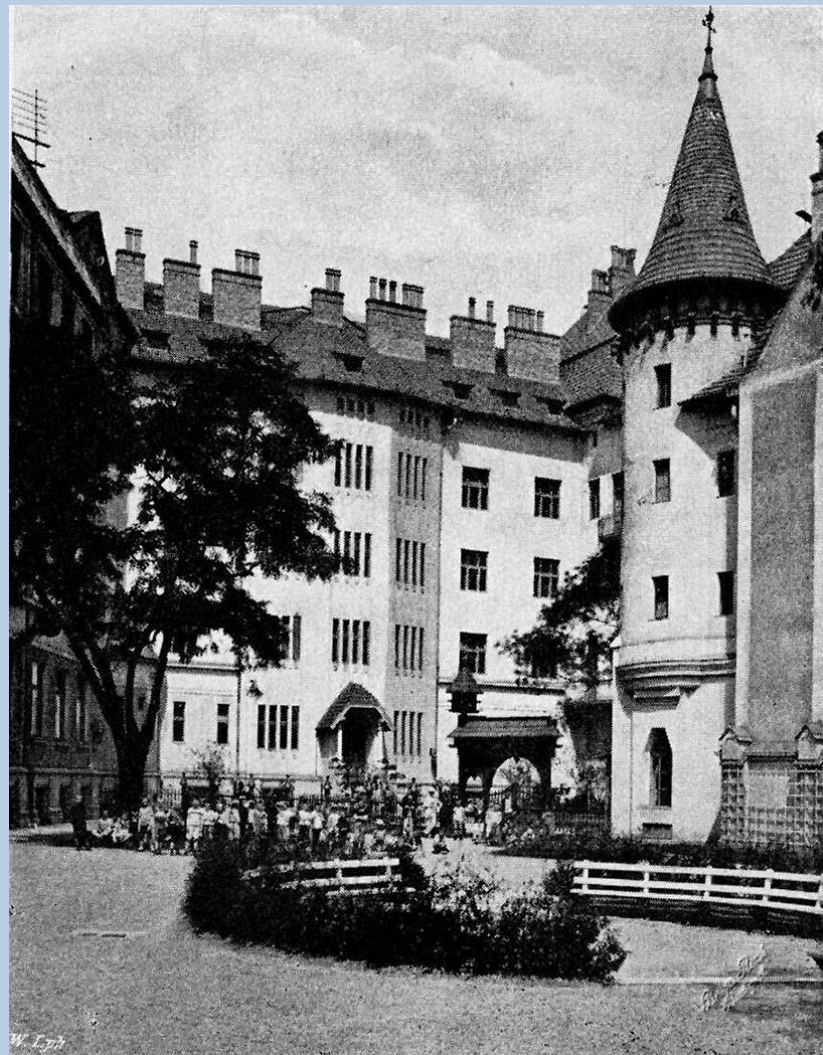
– 1896: ?
Millenniumi Földalatti
Vasút
Millenniumi Emlékmű
Vajdahunyad vára
FJ híd, Parlament
Ip.műv. Múz.

– báró Podmaniczky Frigyes, „Bp. vőlegénye”
Fővárosi Közmunkák Tanácsának alelnöke
(1873–1905)

– Bárczy István polgármester (1906–1919) —————→
iskolaépítési program, Fővárosi Képtár,
a Zeneakadémia új épülete, az Állatkert
átépítése, Erkel Színház

Mária Terézia téri elemi iskola (épül: 1909–1911)

- Bp.-központú vasúthálózat
- országos erőforrások Bp.-re koncentrálva (cél: Bécs utolérése)

b) vidéki nagyvárosok – szintén fejlődnek

- szecesszió – ? Antoni Gaudí, Lechner Ödön, Kós Károly

Baumhorn Lipót → szegedi
Új zsinagóga (1900–1902)

- egyetemek
 1. Nagyszombat
→ Buda → Pest
 2. Kolozsvár (1872) → ?
 3. Pozsony (1912) → ?
 4. Debrecen (1914)

MÉRLEG (1914)

- Mo. közepesen fejlett agrár-ipari ország
- legnagyobb gazdasági felfutás

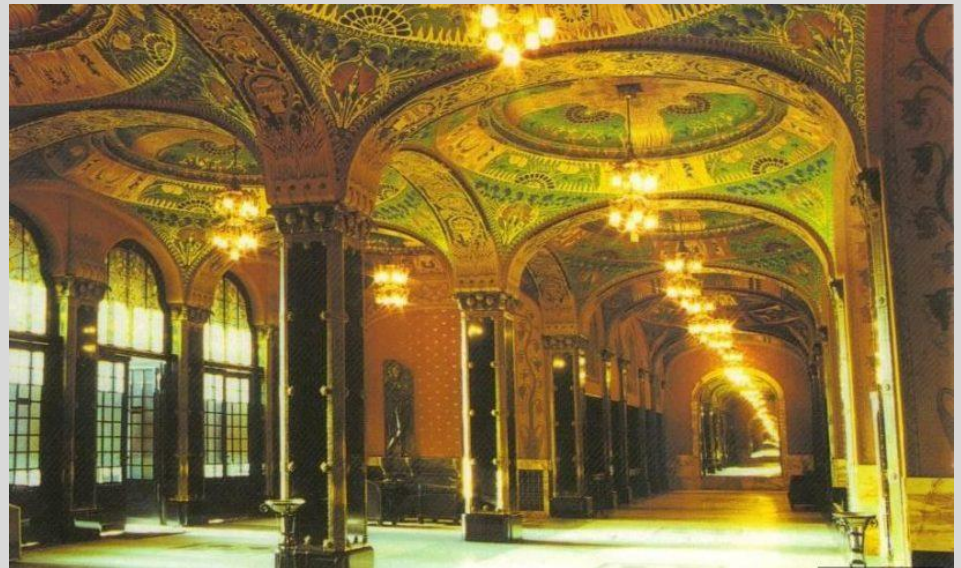
szecesszió

Zebegény, r. kat. templom
(Kós Károly, 1908–1909)

Marosvásárhely, Kulturpalota
(Komor Marcell, Jakab Dezső, 1910–1913)

Hódolat Hungáriának

(különböző korok képviselői hódolnak)

Körösfői Kriesch Aladár tervei alapján készítette Róth Miksa műhelye

MO. TÁRSADALMA A DUALIZMUS KORÁBAN

1848. ápr. 11. – **társadalmi következmények?**

*jobbágyszab., Ø úriszék, Ø úrbéri terhek, közteherviselés,
tv előtti =, Ø tized, Ø ősiség, **jobbágyok birtokbírhatási joga ...**
Σ polgári átalakulás, nemesség elvileg megszűnik*

feudális előjogok tovább élnek

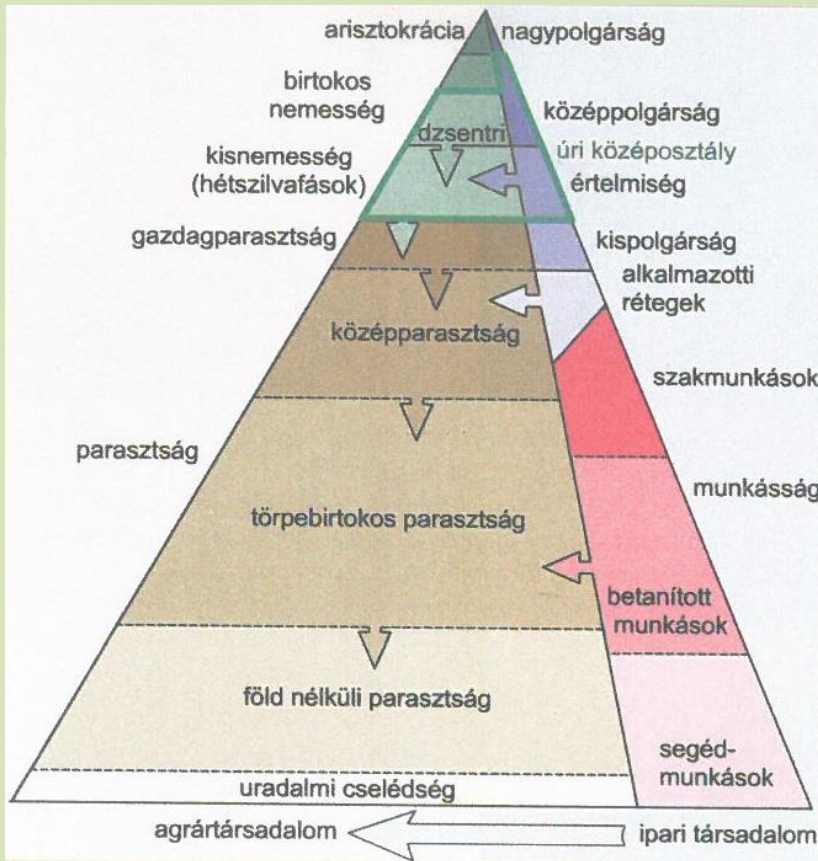
- úr / nem úr
- név- és címmánia

viselkedésrendiség (utórendiség)

- dualizmus kora: címek használatban maradnak és számítanak – pl. dzsentrik érzékenyek erre
- **Ez mikor szűnik meg?**

1947 (tv): örökletes nemesi rangok és más címek Ø (pl. vitézi), használatuk tilos

TK 55/18.

torlódó társadalom

kettős társadalmi szerk.

feudális > polgári

UTÓRENDISÉG

POLGÁROSODÁS

belső migráció

→ társadalmi mobilitás

1. Elit

– rendi-feudális

mágnás ~ nagybirt. ~ 10 ezer hold

korszerűsített nagybirtok

országos pozíciók: miniszter, főispán (min. elnökök többsége)

vidéki kúria (+ angolpark) / városi palota (Bp – hol?)

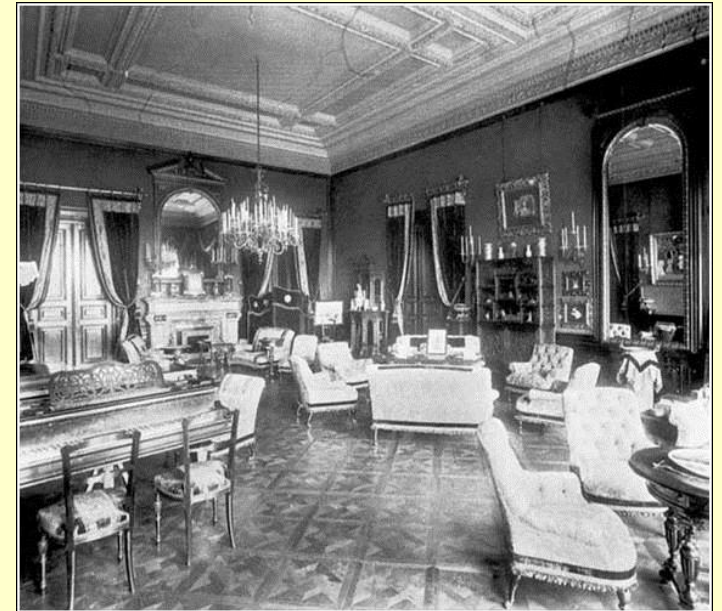
Pest belvárosa – ?

(Fotó: 1910)

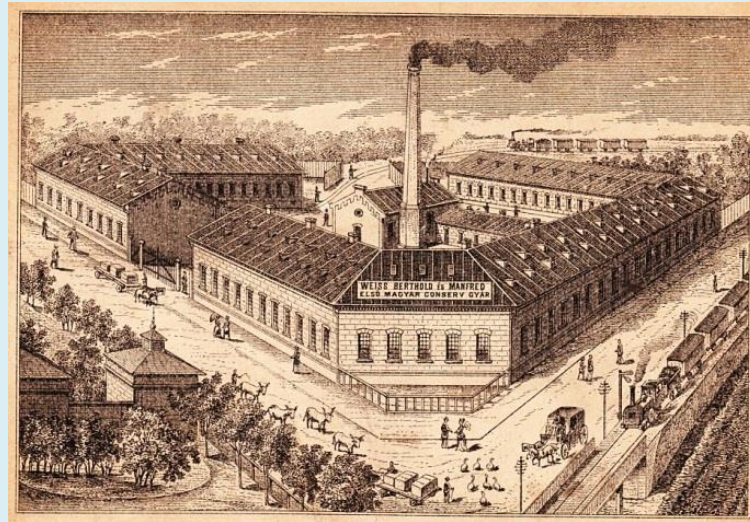
- Károlyi-palota (1830-as évek)
= Petőfi Irodalmi Múzeum
- Festetics-palota (Ybl, 1860-as évek)
= Andrásy Gyula Német Nyelvű Egyetem
- Wenckheim-palota (1887) = FSZEK →

*Szabadkígyós, Wenckheim-kastély
– Ybl Miklós, 1875–1879*

- nagypolgárság
főleg Bp.-en
jelentős vagyon
→ gazdaságot kézben tartják
„csendes társ” – politikai szerepváll. Ø
- ← rendi polgárság (német)
- ← zsidó nagytőkések: Weiss Manfréd,
Ganz Ábrahám
bankárok: Kornfeld Zsigmond...

*Weiss Berthold és Manfréd
Első Magyar Conserv Gyár
(Csepel, 1880')
I. vh.: OMM 2. legnagyobb
hadiüzeme*

2. „úri” középosztály

↳ = párbajképes

+ érettségi, bizonyos életszínvonal (**többszobás lakás,
feleség ne dolgozzék, cseléd**)

a) „ezerholdasok”

b) dzsentrik: elszegényedett közép- és kismemesek

→ megyei és minisztériumi hivatalok

→ értelmiség

jobbágyfelszab. →

← nem túl értékes

állampapírok...

+: nyitottság, kultúra, 48-as hagyományok

–: polgári erények (mértékletesség, takarékoság, szorgalom) tagadása

c.) városi értelmiségiek: orvos, tanár

Pest-budai bútorok a 19. sz. közepéről

3. Kispolgárság

↳ kb. 1 M fő

saját műhely/bolt, ahol kétkezi munkát végez

alacsonyabb hivatalok: altiszt, vasút, posta („egyenruhások”)

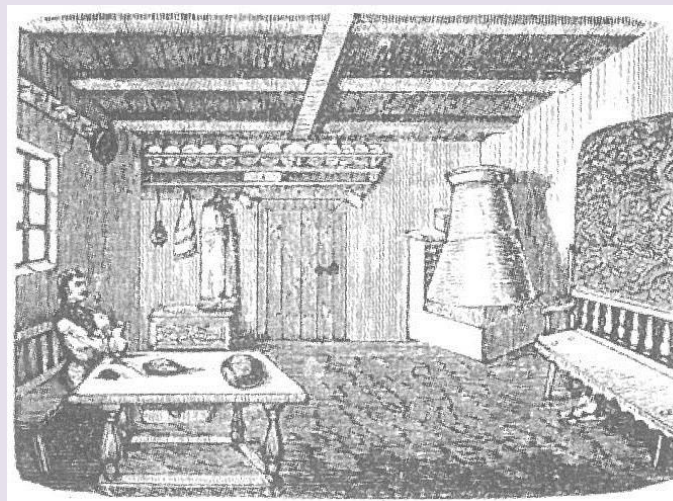

Kecskeméti parasztszoba és -konyha (1850')

4. Parasztság

↳ kb. 60–65%

↔ Mo.-on a nagybirtokrendszer túlsúlya érvényesül 1945-ig

- nagygazda > 50 hold
- jó módú 20–50 hold
- kisbirtok 5–20 hold
- törpebirtok 0–5 hold – parasztság fele!
 ↘ zsellér
- agrárproletár → nyomor Felv. → Alföld
 → idénymunkák: kubikus / summás (fix összegért)
 → cseléd – uradalmi
 – háztartási

5. Munkásság

└ 1890: pár tízezer

└ 1910: ~ 1 M

- osztrák/német szakmunkások
- segédmunkások
- 1890: MSZDP ([1919] –1948)
 └ ? └ ?

sztrájk, tömegtüntetés

cél: jobb életkörülmények, választójog

Mikor kerül először a parlamentbe? **1922**

Tömegszállások Bp.-en (újságrajzok, 1900')

